

29.12.2023

**ANKARA
TİCARET BORSASI
Basın Bürosu**

GÜNLÜK BASIN ÖZETLERİ

**29 Aralık 2023
Cuma**

RESMÎ GAZETE’DE BUGÜN

29 Aralık 2023 Cuma

YÜRÜTME VE İDARE BÖLÜMÜ

CUMHURBAŞKANI KARARLARI

- 4/7/1956 Tarihli ve 6772 Sayılı Kanun Kapsamına Giren Kurumlarda Çalışan İşçilere, 2024 Yılında Verilecek İlave Tediye­lerin Sürelerinin Belirlenmesi Hakkında Karar (Karar Sayısı: 8012)
- İhtiyaç Sahibi Hanelere Isınma Amaçlı Kömür Yardımı Yapılmasına İlişkin Karar (Karar Sayısı: 8013)
- Tarım Sigortaları Havuzu Tarafından 2023 Yılında Kapsama Alınacak Riskler, Ürünler ve Bölgeler ile Prim Desteği Oranlarına İlişkin Kararda Değişiklik Yapılmasına Dair Karar (Karar Sayısı: 8014)
- Tarım Sigortaları Havuzu Tarafından 2024 Yılında Kapsama Alınacak Riskler, Ürünler ve Bölgeler ile Prim Desteği Oranlarına İlişkin Karar (Karar Sayısı: 8015)
- Resmi İlan Fiyatlarının Ekli Tarifede Gösterildiği Şekilde Tespit Edilmesi ile 15/2/2023 Tarihli ve 6805 Sayılı Cumhurbaşkan­ı Kararının Yürürlükten Kaldırılması Hakkında Karar (Karar Sayısı: 8016)

YÖNETMELİKLER

- Araçların İmal, Tadil ve Montajı Hakkında Yönetmelikte Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik
- Sigorta ve Reasürans Şirketleri ile Emeklilik Şirketlerinin Finansal Raporlamaları Hakkında Yönetmelikte Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelikte Değişiklik Yapılmasına İlişkin Yönetmelik
- Tasarruf Finansman Şirketlerinin Kuruluş ve Faaliyet Esasları Hakkında Yönetmelikte Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik
- Beşeri Tıbbi Ürünlerin Klinik Araştırmaları Hakkında Yönetmelikte Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik

TEBLİĞLER

- 2024 Yılı Arabuluculuk Asgari Ücret Tarifesi
- 2872 Sayılı Çevre Kanunu Uyarınca Alınacak Geri Kazanım Katılım Payı Tutarlarına İlişkin Tebliğ (2024/1)
- 5627 Sayılı Enerji Verimliliği Kanununun 10 uncu Maddesine Göre 2024 Yılında Uygulanacak Olan İdari Para Cezalarına İlişkin Tebliğ (Sıra Numarası: 2024/1)
- Yetki Belgesi ve Sertifika Bedelleri Hakkında Tebliğ (Sıra Numarası: 2024/2)

29.12.2023

- Kırsal Kalkınma Destekleri Kapsamında Tarıma Dayalı Yatırımların Desteklenmesi Hakkında Tebliğ (No: 2023/51)
- Sigorta ve Reasürans ile Emeklilik Şirketlerinin Finansal Tablolarının Sunumu Hakkında Tebliğde Değişiklik Yapılmasına Dair Tebliğ
- Sigortacılık Tekdüzen Hesap Planı ve İzahnamesi Hakkında Tebliğde Değişiklik Yapılmasına Dair Tebliğ

KURUL KARARLARI

- Nükleer Düzenleme Kurulunun 14/12/2023 Tarihli ve 2023-94/1-1 Sayılı Kararı
- Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurulunun 26/12/2023 Tarihli ve 10762 Sayılı Kararı

YARGI BÖLÜMÜ

ANAYASA MAHKEMESİ KARARLARI

- Anayasa Mahkemesinin 20/9/2023 Tarihli ve 2019/14893 Başvuru Numaralı Kararı
- Anayasa Mahkemesinin 20/9/2023 Tarihli ve 2020/5404 Başvuru Numaralı Kararı

Gıda denetimlerinde 535 milyon lira ceza kesildi

Tarım ve Orman Bakanı İbrahim Yumaklı, "2023 yılında bugün itibarıyla 1 milyon 300 bin yurt içi gıda kontrolü gerçekleştirildi. 17 bin 652 uygunsuz işlem tespit edildi, 535 milyon liralık idari para cezası kesildi ve 243 işletme hakkında savcılıklara suç duyurusunda bulunuldu" dedi.

Piyasa Gözetimi, Denetim ve Ürün Güvenliği Değerlendirme Kurulu, Ticaret Bakanlığı'nın ev sahipliğinde toplandı.

Toplantıya Ticaret Bakanı Ömer Bolat, Sanayi ve Teknoloji Bakanı Mehmet Fatih Kacır, Bakan Yumaklı ile bakan yardımcıları ve kurum müdürleri katıldı.

Bakan Bolat, ürünlerin ilgili mevzuata uygun olarak, güvenli şekilde üretilmesinin ve ithal edilmesinin temel görevleri arasında olduğunu belirterek, "Başta imalatçılar ve ithalatçılar olmak üzere iktisadi işletmeciler, kurallara uygun olarak ürünlerini piyasaya sunmak zorundadır. Kamu kuruluşları olarak bizler de hem iç piyasada hem de ithalat aşamasında denetimler yapıyoruz. Bu denetimlerle bir yandan vatandaşlarımızın güvenli ürün kullanmasını sağlıyor diğer yandan da kurallara uyan iktisadi işletmecileri haksız rekabete karşı koruyoruz. Kurallara uymayan, vatandaşın sağlığını tehlikeye atan, piyasada rekabeti bozan firmalara geçit vermedik, vermeyeceğiz" dedi.

Merkez Bankası'nın rezervlerinde yeni zirve

Merkez Bankası'nın brüt döviz rezervi, geçen hafta 142,5 milyar dolardan 145,5 milyar dolara yükselerek yeni tarihi rekorunu kırdı.

Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası (TCMB), toplam rezervleri artışını geçen hafta da sürdürdü ve yeni zirvesini gördü. TCMB verilerine göre, brüt rezervler 22 Aralık itibarıyla 2 milyar 157 milyon dolar artarak 95 milyar 399 milyon dolardan, 97 milyar 556 milyon dolara yükseldi. Böylece 24 Kasım 2017 tarihinde görülen 96 milyar 350 milyon dolardan sonra en yüksek seviyeye çıkıldı.

Altın rezervleri 47 milyar 129 milyon dolardan 47 milyar 896 milyon dolara, toplam rezervler 142 milyar 528 milyon dolardan 145 milyar 453 milyon dolara geldi. Böylece toplam rezervler üst üste dördüncü haftada tarihi zirvesini gördü.

Bir önceki hafta 37 milyar 179 milyon dolar olan net uluslararası rezervler, söz konusu haftada 2 milyar 907 milyon dolar arttı ve 40 milyar 86 milyon dolara çıktı.

Bankacılık sektörünün kredi hacmi 11,48 trilyon lira oldu

Bankacılık sektörünün kredi hacmi, geçen hafta 105 milyar 378 milyon lira artarak, 11 trilyon 479 milyar 454 milyon liraya yükseldi.

Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu (BDDK) tarafından yayımlanan haftalık bültene göre, sektörün kredi hacmi 22 Aralık itibarıyla 105 milyar 378 milyon lira arttı.

Söz konusu dönemde toplam kredi hacmi 11 trilyon 374 milyar 76 milyon liradan 11 trilyon 479 milyar 454 milyon liraya yükseldi.

Bankacılık sektöründe toplam mevduat ise bankalar arası dahil geçen hafta 207 milyar 621 milyon lira arttı. Yüzde 1,4 yükselen bankacılık sektörünün toplam mevduatı 14 trilyon 673 milyar 996 milyon lira oldu.

Tüketici kredilerinin tutarı 1,50 trilyon liraya yükseldi

Tüketici kredilerinin tutarı, 22 Aralık itibarıyla 16 milyar 722 milyon lira artışla 1 trilyon 497 milyar 904 milyon liraya yükseldi. Söz konusu kredilerin 438 milyar 314 milyon lirası konut, 93 milyar 174 milyon lirası taşıt ve 966 milyar 416 milyon lirası ihtiyaç kredilerinden oluştu.

Bu dönemde taksitli ticari kredilerin tutarı 16 milyar 827 milyon lira artarak 1 trilyon 366 milyar 15 milyon liraya çıktı.

29.12.2023

Bankaların bireysel kredi kartı alacakları ise yüzde 1,9 artışla 1 trilyon 99 milyar 778 milyon liraya yükseldi. Bireysel kredi kartı alacaklarının 486 milyar 309 milyon lirasını taksitli, 613 milyar 470 milyon lirasını taksitsiz borçlar oluşturdu.

Yasal öz kaynaklar arttı

Bankacılık sektöründe takipteki alacaklar, 22 Aralık itibarıyla bir önceki haftaya göre 593 milyon lira azalarak 175 milyar 102 milyon liraya geriledi. Takipteki alacakların 146 milyar 481 milyon lirasına özel karşılık ayrıldı.

Aynı dönemde, bankacılık sisteminin yasal öz kaynakları, 23 milyar 651 milyon lira artarak 2 trilyon 438 milyar 102 milyon lira oldu.

Bankacılık sektörünün mevduatı arttı

Bankacılık sektörünün toplam mevduatı, 22 Aralık ile biten haftada 193,1 milyar lira artarak 15 trilyon 67,4 milyar liraya yükseldi.

Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası (TCMB) tarafından haftalık para ve banka istatistikleri yayımlandı. Buna göre, bankacılık sektöründeki toplam mevduat (bankalar arası dahil), 22 Aralık ile biten haftada 193 milyar 149 milyon 191 bin lira artışla 15 trilyon 67 milyar 433 milyon 752 bin liraya yükseldi.

Aynı dönemde bankalardaki TL cinsi mevduat yüzde 1,62 yükselişle 8 trilyon 667 milyar 256 milyon 400 bin lira, yabancı para (YP) cinsinden mevduat ise yüzde 0,98 artarak 5 trilyon 790 milyar 751 milyon 341 bin lira oldu.

Bankalarda bulunan toplam YP mevduatı, geçen hafta 210 milyar 169 milyon dolar düzeyinde gerçekleşirken, bu tutarın 177 milyar 205 milyon doları yurt içinde yerleşik kişilerin hesaplarında toplandı.

Yurt içi yerleşiklerin toplam YP mevduatında, parite etkisinden arındırılmış veriler göz önünde bulundurulduğunda 22 Aralık itibarıyla 408 milyon dolarlık artış görüldü.

Taksitli ticari kredi miktarı arttı

Mevduat bankalarındaki tüketici kredileri, geçen hafta yüzde 1,18 artarak 1 trilyon 412 milyar 101 milyon 782 bin lira oldu. Aynı dönemde taksitli ticari krediler yüzde 1,16 yükselişle 1 trilyon 246 milyar 587 milyon 819 bin lira, kredi kartları bakiyesi ise yüzde 1,89 artışla 1 trilyon 461 milyar 129 milyon 411 bin liraya çıktı.

29.12.2023

Mevduat bankalarındaki tüketici kredilerinin 395 milyar 628 milyon 194 bin lirası konut, 70 milyar 905 milyon 638 bin lirası taşıt ve 945 milyar 567 milyon 950 bin lirası diğer kredilerden oluştu.

Bankacılık sektörünün TCMB dahil toplam kredi hacmi de 22 Aralık ile biten haftada 103 milyar 597 milyon 387 bin lira artarak 11 trilyon 48 milyar 70 milyon 26 bin liraya yükseldi. Toplam kredi hacmi, geçen yılın aynı dönemine göre yüzde 53,27 artış kaydetti.

Döviz mevduatı 1,08 milyar dolar arttı

Yurt içi yerleşiklerin döviz mevduatı bir haftada 1 milyar 77,30 milyon dolar artış gösterdi.

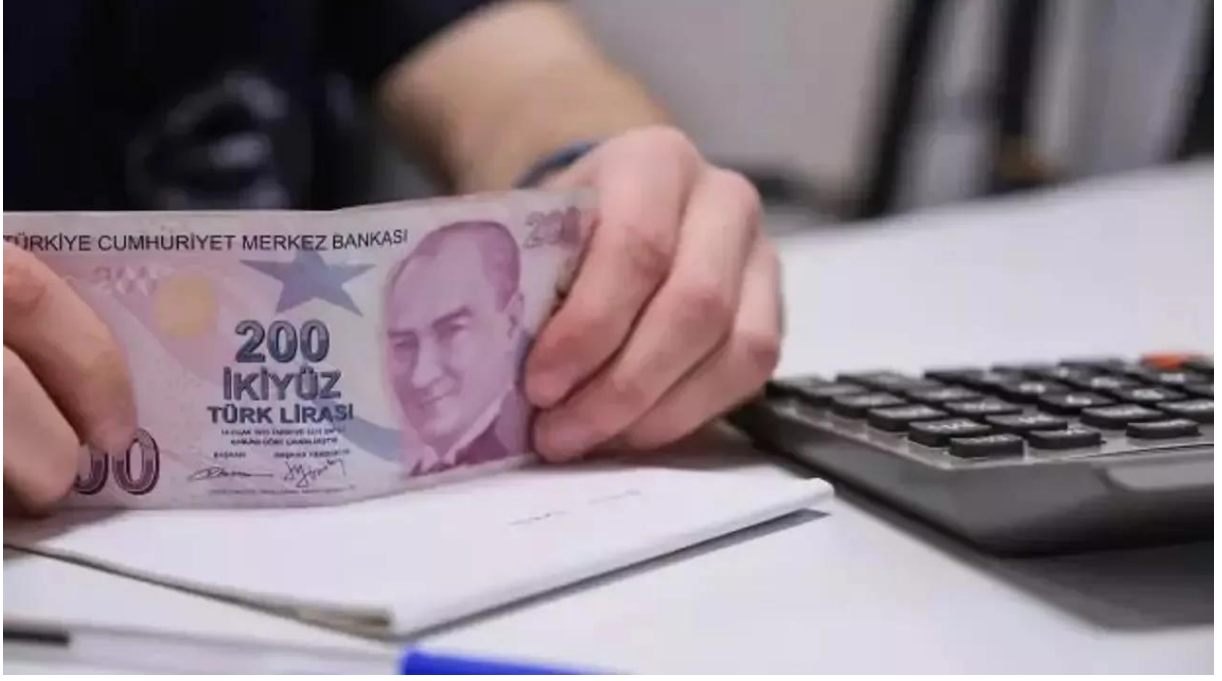
Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası (TCMB) tarafından açıklanan verilere göre, bir önceki hafta 176 milyar 127,6 milyon dolar olan yurt içi yerleşiklerin döviz mevduatı 22 Aralık ile sona eren haftada 177 milyar 204,90 milyon dolara geldi.

Gerçek kişilerin döviz mevduatları bir önceki haftaya göre milyar 568,80 milyon dolar artarak 101 milyar 454,90 milyon dolar olurken, tüzel kişilerin döviz mevduatı 508,40 milyon dolar artarak 75 milyar 749,90 milyon dolara yükseldi.

Yurt içi yerleşiklerin parite etkisinden arındırılmış toplam yabancı para mevduatı 408 milyon dolar arttı. Parite etkisinden arındırıldığında gerçek kişilerin döviz mevduatları 180 milyon dolar artarken, tüzel kişilerin döviz mevduatları 229 milyon dolar artış gösterdi.

KKM'den 30 milyar liralık çıkış

Kur korumalı TL mevduat ve katılma hesaplarındaki tutar düşüşü sürerken; KKM geçen hafta 30,41 milyar TL düşüşle 2,62 trilyon TL oldu.

Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumunun (BDDK) haftalık bülteninde yer alan bilgilere göre, kur korumalı TL mevduat ve katılma hesapları 2 trilyon 682 milyar TL'den 2 trilyon 651,8 milyar TL'ye geriledi.

Aynı haftada krediler 11 trilyon 374 milyar TL'den 11 trilyon 479,5 milyar TL'ye, mevduat 14 trilyon 466 milyar TL'den 14 trilyon 674 milyar TL'ye yükseldi.

Tüketici kredileri 1 trilyon 481 milyar TL'den 1 trilyon 497,9 milyar TL'ye, bireysel kredi kartları 1 trilyon 80 milyar TL'den 99,8 milyar TL'ye çıktı.

Takipteki alacaklar ise 175,7 milyar TL'den 175,1 milyar TL'ye geriledi.

Veriler 22 Aralık ile biten haftayı kapsıyor.

Moody's takvimi açıkladı: 2024'ün ilk değerlendirmesi Türkiye için

Moody's, 2024 takviminde Türkiye raporu için ilk tarihi 12 Ocak olarak belirledi. Kredi derecelendirme kuruluşu, 15 Aralık'ta Türkiye için güncelleme yapmamış, 19 Aralık'ta aboneleriyle Türkiye'ye yönelik rapor paylaşmıştı.

Uluslararası kredi derecelendirme kuruluşu Moody's, 2024 yılında Türkiye için iki kredi notu gözden geçirme tarihi belirledi.

Foreks'in haberine göre; takvimde, Moody's'in Türkiye için ilk rapor tarihi 12 Ocak 2024, ikinci rapor tarihi 19 Temmuz 2024 olarak açıklandı. Türkiye, Moody's takviminde 2024 yılında değerlendireceği ilk ülke olarak yer alıyor.

2023 yılı takviminde 15 Aralık olarak görülen rapor açıklama tarihinde Moody's, Türkiye için kredi notuyla ilgili bir değerlendirme yayımlamadı.

Moody's bu tarihin ardından açıkladığı "Kredi Görüşü" raporunda, Türkiye'nin not görünümünün "durağan" olduğunu hatırlatarak, "Sıkı parasal duruşun sürdürülmesi ve ücret anlaşmalarının TCMB'nin enflasyonu önemli ölçüde düşürme hedefiyle uyumlu olması halinde görünüm pozitif çevrilebilir" değerlendirmesinde bulundu.

Moody's'in Türkiye için kredi notu "durağan" görünüm ile "B3" seviyesinde bulunuyor.

2024 takvimi netleřti

Diğer kredi derecelendirme kuruluşlarında Fitch, 8 Mart 2024 ve 6 Eylöl 2024, CI Ratings, 17 Mayıs 2024 ve 16 Kasım 2024 tarihlerini için rapor takvimi belirledi.

Kredi derecelendirme kuruluşlarının açıkladıkları tarihlerde bir rapor açıklama zorunluluğu bulunmuyor. Fitch ve CI Ratings, söz konusu tarihlerde genel olarak rapor yayımlarken, S&P Global ve Moody's, belirlenen tarihleri rapor açıklamadan pas geçebiliyor.

Türkiye'nin kredi notu görünümünü Fitch 8 Eylöl 2024'te "negatif"ten "durağan"a, S&P Global 30 Kasım 2024'te "durağan"dan "pozitif"e yükseltti. İki kurum da kredi notunu "B" olarak teyit etti.

Merkez Bankası PPK özetı:

Enflasyon beklentilerinde sınırlı iyileşme başladı

Merkez Bankası Para Politikası Kurulu toplantı özetinde, enflasyon beklentilerinde sınırlı iyileşmenin başladığı belirtilirken; "Kurul enflasyonun orta vadede yüzde 5 hedefine ulaştıracak parasal ve finansal koşulları sağlayacak şekilde belirlemeye devam edecek" denildi.

Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası (TCMB) Para Politikası Kurulu (PPK) toplantı özetinde, "Kurul, politika kararlarını parasal sıkılaştırmanın birikimli ve gecikmeli etkilerini de dikkate alarak, enflasyonun ana eğilimini geriletecek ve orta vadede yüzde 5 hedefine ulaştıracak parasal ve finansal koşulları sağlayacak şekilde belirlemeye devam edecektir" ifadesine yer verildi.

TCMB'nin 21 Aralık 2023 tarihli PPK toplantı özetinde, Kurul'un dezenflasyonun tesisi için gerekli parasal sıkılık düzeyine önemli ölçüde yaklaşıldığını değerlendirerek parasal sıkılaştırma hızını yavaşlattığına vurgu yapılarak, "Kurul, parasal sıkılaştırma adımlarını en kısa zamanda tamamlamayı öngörmektedir. Fiyat istikrarının kalıcı tesisi için gerekli parasal sıkılığın ise gerektiği müddetçe sürdürüleceği değerlendirilmiştir" denildi.

PPK özetinde şöyle denildi:

Küresel enflasyon yakın dönemde gerileme gösterirken, halen uzun dönem ortalamalarının ve merkez bankalarının hedeflerinin üzerinde seyretmektedir. Bir

önceki Para Politikası Kurulu (PPK) toplantı dönemine göre tüketici enflasyonu gelişmiş ülkelerde yüzde 3,36 düzeyinden yüzde 2,67 seviyesine, gerilerken, gelişmekte olan ülkelerde ise Rusya'da meydana gelen yükselişin etkisi ile yüzde 6,08 düzeyinden yüzde 6,16 düzeyine sınırlı artış kaydetmiştir (1). Bu bağlamda enflasyon, gelişmiş ülkelerde yüzde 2; gelişmekte olan ülkelerde ise ortalama yüzde 3,5 olan hedeflerin üzerinde seyretmeye devam etmektedir. 2023 yılı son çeyrek ortalama yıllık enflasyonun, gelişmiş ekonomilerde yüzde 3,2, gelişmekte olan ülkelerde ise yüzde 6,4 seviyesinde gerçekleşmesi beklenmektedir. Öte yandan çekirdek enflasyon, bir önceki PPK dönemine göre gelişmiş ülkelerde yüzde 3,97'den yüzde 3,76'ya, gelişmekte olan ülkelerde ise yüzde 6,50'den yüzde 6,48'e gerilemiştir. Amerika Birleşik Devletleri (ABD) ve Euro Bölgesi'nde 2023 yılı son çeyrek ortalama yıllık enflasyon beklentisi, sırasıyla yüzde 3,2 ve yüzde 2,9 iken; çekirdek enflasyon beklentisi sırasıyla yüzde 3,5 ve yüzde 3,9 seviyesindedir.

Emtia fiyatları son dönemde genele yayılan bir düşüş sergilese de jeopolitik riskler, finansal koşullar ve arz yönlü faktörler petrol fiyatlarında oynaklığın sürmesine yol açmaktadır. Varil başına Brent petrol fiyatları bir önceki PPK toplantısından bu yana 73-83 ABD doları bandında hareket sergilerken, Avrupa doğal gaz fiyatları için gösterge niteliğinde olan TTF'de (Title Transfer Facility) ise aşağı yönlü bir seyir izlenmiştir. Emtia Fiyat Endeksinin mevcut seviyesi, son on yılın ortalamasının yüzde 25,6 üzerindedir. Endeks geçen yıl ulaştığı en yüksek seviyeye göre yüzde 29,0 oranında gerilemiştir. Benzer şekilde geçen yıl ulaştığı tepe noktasına göre yüzde 15,9 gerileme kaydeden Tarımsal Emtia Fiyat Endeksi, son on yılın ortalamasının yüzde 10,1 üzerindedir. Bu durum, gıdanın tüketici sepeti içerisindeki yüksek payı nedeniyle enflasyon üzerinde halen etkili olmaktadır.

Çekirdek enflasyonun ve enflasyon beklentilerinin yüksek seviyeleri küresel enflasyonun bir süre daha merkez bankalarının hedeflerinin üzerinde seyretmeye devam edeceğini ima etmektedir. Buna karşın, ABD Merkez Bankası (Fed) başta olmak üzere gelişmiş ülke merkez bankaları iletişimlerinde özellikle çekirdek enflasyondaki düşüşe vurgu yaparken, orta vadeli enflasyon tahminlerini de düşürmüşlerdir. Bunun sonucunda, 2024 yılında faiz indirimlerinin daha erken başlayabileceği yönünde beklentiler güçlenirken, politika faizlerinin olası seyrine ilişkin öngörüler de aşağı yönlü güncellenmiştir. Takip edilen 12 gelişmiş ülke merkez bankası son 22 ayda toplamda 172 toplantı yapmış, bu toplantıların 107 tanesinde politika faizleri artırılmıştır (2). Aynı dönemde takip edilen 15 gelişmekte olan ülke merkez bankası toplamda 254 toplantı yapmış, bu toplantıların 107 tanesinde politika faizleri artırılmıştır. Uygulanan para politikasının sonucunda küresel finansal koşullar önemli oranda sıkılaşırsa, son dönemde faiz artırım kararlarının frekansı azalmış ve birçok gelişmiş ve gelişmekte olan ülke merkez bankası parasal sıkılaştırma süreçlerinin sonuna ulaşmıştır. Rusya'da enflasyonun artış eğiliminin sürmesi nedeniyle merkez bankası faiz artırmaya devam etmiştir. Bununla birlikte, tüketici enflasyonunda meydana gelen düşüş ile Brezilya, Peru, Şili ve Macaristan merkez bankaları faiz indirim süreçlerine devam ederlerken, Kolombiya Merkez Bankası da

uzun bir süre sonra ilk defa politika faizini indirmiştir. Enflasyonun seviyeleri ve merkez bankalarının politika iletişimleri göz önüne alındığında, söz konusu ekonomilerde politika faizlerinin düşen enflasyona göre ayarlanmaya devam edeceği ancak parasal sıkılığın enflasyondaki düşüş eğilimini sürdürecektir şeklinde korunacağı beklenmektedir.

Küresel büyüme görünümündeki yatay seyre rağmen, işgücü piyasalarındaki sıkılık devam etmektedir. Türkiye'nin dış ticaret ortaklarının ihracat paylarıyla ağırlıklandırılan küresel büyüme endeksi bir önceki PPK toplantısı dönemine kıyasla oldukça sınırlı bir düzeyde azalış kaydetmiştir. Endeksin 2023 yılı için tahmin edilen büyüme oranı ocak ayındaki dip seviyenin yaklaşık 0,3 puan üzerinde olup yüzde 1,6 düzeyindedir. Söz konusu endeksin 2022 yılındaki yüzde 3,5 olan büyüme oranı göz önüne alındığında, Türkiye'nin dış talebini etkileyen küresel büyüme görünümünde yıllık bazda kayda değer bir yavaşlama gözlenmektedir. Öte yandan, Küresel Satınalma Yöneticileri Endeksi (Purchasing Managers' Index- PMI) verilerinin kasım ayında sınırlı da olsa yükseldiği görülmektedir. Kasım küresel imalat sanayi PMI verisi bir önceki aya göre 0,5 puan, küresel hizmetler PMI verisi ise 0,2 puan artmış ve anılan veriler sırasıyla 49,3 ve 50,6 düzeylerinde gerçekleşmiştir. Böylece, küresel bileşik PMI göstergesi kasım ayında bir önceki aya kıyasla 0,4 puan yükselerek 50,4 olmuştur. Küresel PMI verilerindeki artış hem gelişmiş hem de gelişmekte olan ülkeler kaynaklı olarak gerçekleşmiştir. Ancak küresel PMI verilerinin ekim-kasım dönemine ait ortalama değerleri önceki çeyrek ortalamaları ile karşılaştırıldığında, bahsi geçen verilerde özellikle yılın ilk yarısına kıyasla bir gerileme göze çapmaktadır. Özellikle yılın ilk yarısında küresel iktisadi faaliyetin en önemli itici gücü olan hizmetler sektörüne dair PMI verileri hem gelişmiş hem de gelişmekte olan ülkeler grubu için ekim-kasım döneminde belirgin bir şekilde gerilemiştir. Türkiye'nin önemli ticaret ortaklarından Euro Bölgesi'ne ait bileşik PMI göstergesi aralık ayında bir önceki aya göre 0,6 puan azalarak 47 olmuş ve eşik değerinin altında seyretmeye devam etmiştir. Euro Bölgesi'nde bir önceki aya kıyasla aralık ayında imalat sanayi PMI verisi değişmezken, hizmetler PMI verisi 0,7 puan gerilemiş ve bahsi geçen göstergeler sırasıyla 44,2 ve 48,1 seviyelerinde gerçekleşmiştir. Üçer aylık dönemler itibarıyla değerlendirildiğinde Euro Bölgesi bileşik PMI verisi yılın son çeyreğinde bir önceki çeyreğe göre 0,5 puan gerileyerek 47 olmuştur. Bu durum Euro Bölgesi'nde iktisadi faaliyette üçüncü çeyrekte yaşanan durgunluğun yılın son çeyreğinde de devam ettiğine işaret etmektedir. Çin ekonomisinde ise, bileşik PMI verisi kasım ayında hem imalat sanayi hem de hizmetler sektörü kaynaklı olarak 1,6 puan yükselerek 51,6 olmuştur. Bununla birlikte, Çin bileşik PMI verisinin ekim-kasım ortalaması bir önceki çeyreğe göre 0,7 puan gerilemiş ve 50,8 düzeyinde gerçekleşmiştir. Bu gelişmeler çerçevesinde, küresel iktisadi faaliyette üçüncü çeyrekte yaşanan yavaşlamanın son çeyrekte de devam ettiği ve küresel ekonominin üçüncü çeyreğe benzer bir büyüme görünümü sergilediği tahmin edilmektedir.

Gelişmiş ülke merkez bankalarının daha uzun bir süre sıkı para politikası duruşunu sürdüreceği beklentisinin yanı sıra, küresel risk iştahındaki dalgalanmalar ve Çin

ekonomisine yönelik belirsizliklerin etkili olduğu ağustos-ekim döneminde (31 Temmuz-03 Kasım 2023) gelişmekte olan ülkeler (GOÜ) hisse senedi piyasalarından 54,6 milyar dolar, tahvil piyasalarından ise 5,4 milyar dolarlık net çıkış gözlenmiştir. Takip eden dönemde, ABD’de enflasyonun ekim ayının ardından kasım ayında da düşüşünü sürdürerek yüzde 3,1 seviyesine gerilemesine ek olarak Fed’in aralık toplantısındaki iletişiminin etkisiyle küresel risk iştahında kayda değer bir toparlanma görülmüştür. Bunun sonucunda, 6 Kasım-8 Aralık arasındaki 5 haftada GOÜ hisse senedi piyasalarında 15,9 milyar dolar, tahvil piyasalarında ise 3,6 milyar dolarlık portföy girişi gerçekleşmiştir.

Son dönemde gelişmiş ülkelerde çekirdek enflasyon eğilimindeki düşüşün istikrar kazanması ve arz yönlü baskıların azalmaya devam etmesi, emtia fiyatlarının düşük seyri ile birleşerek küresel enflasyon görünümünün iyileşmesine neden olmuştur. Jeopolitik riskler, parasal sıkılığın düzeyi ve gelişmiş ülke merkez bankalarının faiz indirim süreçlerine başlama zamanlaması, önümüzdeki dönemde küresel ekonominin seyri açısından belirleyici olacaktır.

Ocakta enflasyon, ücret ayarlamaları etkisiyle yükselecek

Tüketici fiyatları kasım ayında yüzde 3,28 oranında yükselmiş, yıllık enflasyon 0,62 puan artışla yüzde 62,0 olmuştur. Kasım ayında sınırlı bir artış kaydeden manşet enflasyon son Enflasyon Raporu'nda sunulan görünümle uyumlu seyretmektedir. Doğal gazda bedelsiz kullanım sınırının (ilk 25 metreküp) aşılmasıyla, doğal gaz kaleminden aylık tüketici enflasyonuna gelen etki tahminlerle uyumlu gerçekleşerek 1,01 puan olmuştur. Doğal gaz etkisi hariç tutulduğunda tüketici fiyatları artış oranındaki yavaşlama eğilimi sürmüştür. Döviz kurları istikrarlı seyrederken, küresel enerji fiyatları eylül ayı sonlarında ulaştığı seviyelerden gerilemeye devam etmektedir. Buna karşın, yurt içi talebin mevcut seviyesi, hizmet fiyatlarındaki katılık ve jeopolitik riskler enflasyon baskılarını canlı tutmaktadır.

Alt grupların yıllık enflasyona katkıları, enerji grubunda 1,74 puandan 3,13'e (1,39 puan artış); alkol, tütün ve altın grupları toplamında 2,59 puandan 2,90'a (0,31 puan artış); hizmet grubunda 23,4 puandan 23,5'e (0,16 puan artış) yükselirken, gıda ve alkolsüz içecekler grubunda 17,8 puandan 17,0'a (0,84 puan azalış) ve temel mal grubunda 15,8 puandan 15,4'e (0,40 puan azalış) gerilemiştir.

Gıda ve alkolsüz içecekler grubu fiyatları kasım ayında yüzde 2,78 oranında artış kaydederken bu grupta yıllık enflasyon 4,83 puan düşerek yüzde 67,2 olarak gerçekleşmiştir. Mevsimsellikten arındırılmış verilerle, meyve fiyatlarında ılımlı yükseliş ve sebze fiyatlarında ise gerileme kaydedilmiştir. Taze meyve ve sebze hariç gıdada ise fiyat artışları gücünü korumuştur. Diğer işlenmemiş gıda grubunda bakliyat, pirinç ve beyaz et kalemleri kasım ayında fiyat artışlarıyla öne çıkmıştır. Bu dönemde, işlenmiş gıda grubunda aylık artış güçlenmiş, süt ve süt ürünleri, işlenmiş et ürünleri, katı-sıvı yağlar ile konserve sebze ürünlerindeki fiyat yükselişleri dikkat çekmiştir.

Enerji fiyatları kasım ayında yüzde 9,98 oranında yükselmiş, grup yıllık enflasyonu 9,58 puan artışla yüzde 21,2 olmuştur. Kasım ayında, 25 metre küpü bedelsiz olarak kullandırılan doğal gaz kaleminde tüketim artışına paralel olarak sepete yansıyan fiyatlar yükselmeye devam ederek enerji grubu fiyatlarını yukarı yönlü etkilemeyi sürdürmüştür. Bu çerçevede, kasım ayında doğal gaz kalemi aylık manşet enflasyonu 1,01 puan yukarıya çekmiştir. Doğal gazın aylık enflasyon üzerindeki katkısının aralık ayında zayıflayacağı öngörülmektedir. Ham petrol fiyatlarındaki gelişmeleri takiben bu dönemde akaryakıt fiyatları yüzde 1,06 oranında gerilemiştir. Küresel enerji fiyatlarına paralel bir şekilde katı yakıtlarda fiyat artışı yüzde 1,95 ile yavaşlamış, bu dönemde tüp gaz fiyatları ise yataya yakın seyretmiştir. Kasım ayında şebeke suyu fiyatlarındaki artış yüzde 2,90 ile önceki aya kıyasla belirgin ölçüde yavaşlamıştır.

Hizmet grubu fiyatları kasım ayında yüzde 2,76 oranında artmış, grup yıllık enflasyonu 1,06 puan yükselerek yüzde 89,7 seviyesine ulaşmıştır. Yıllık enflasyon lokanta-otel alt grubunda gerilerken, kira başta olmak üzere diğer alt gruplarda yükselmiştir. Hizmet grubu kira hariç incelendiğinde, yıllık enflasyonun yataya yakın seyrettiği gözlenmektedir. Kira alt grubunda aylık bazda artışın yüzde 5,97 ile bir önceki aya kıyasla hız kesmesi dikkat çekmiş, diğer taraftan alt grup yıllık enflasyonu 5,14 puan yükselişle yüzde 105,8 olarak gerçekleşmiştir. Cep telefonu ile yapılan görüşme ve internet ücretlerinde devam eden yükselişlerle, haberleşme hizmetlerinde aylık fiyat artışı yüzde 5,20 ile güçlenmiş, alt grup yıllık enflasyonu yüzde 60,6 olmuştur. Lokanta-otel alt grubunda yemek hizmetlerinde aylık fiyat artışı yavaşlarken, konaklama fiyatlarındaki düşüş devam etmiştir. Diğer hizmetler alt grubunda kasım ayında fiyatlar yüzde 1,73 ile ılımlı bir oranda artarak bu grupta yavaşlamanın sürdüğüne işaret etmiştir. Akaryakıt fiyatlarındaki gerilemenin de etkisiyle ulaştırma hizmetlerinde fiyatlar görece yatay seyretmiştir.

Temel mal grubu yıllık enflasyonu 0,81 puan düşüşle yüzde 52,2 olmuştur. Alt gruplar bazında incelendiğinde, fiyat artışının dayanıklı mallarda önceki aya benzer şekilde sınırlı bir oranda gerçekleştiği, giyim ve ayakkabıda ise mevsimsel eğiliminin aksine gerilediği izlenmiştir. Yıllık enflasyon, dayanıklı mallarda gerilerken diğer alt gruplarda yükselmiştir. Dayanıklı mal (altın hariç) alt grubunda fiyat artışı yüzde 0,66 ile zayıf seyretmiş, elektrikli ve elektriksiz ev aletleri fiyatları gerilerken, otomobil ve mobilya fiyatları ılımlı bir şekilde yükselmiştir. Giyim ve ayakkabı alt grubunda fiyatlar yüzde 0,38 oranında gerilemiş, yıllık enflasyon 1,62 puan yükselerek yüzde 39,7 olmuştur. Diğer temel mallarda fiyatlar yüzde 2,66 ile son iki aya benzer bir oranda yükselmiş, yıllık enflasyon 0,72 puan artarak yüzde 50,1 olarak gerçekleşmiştir.

Aylık enflasyonun ana eğilimindeki düşüş sürmektedir (3). Mevsimsellikten arındırılmış aylık artışlar kasım ayında B ve daha belirgin olarak C göstergesinde yavaşlamıştır. Bu görünüm, yayılım endeksi, Medyan ve SATRIM göstergelerinde gözlenen düşüşler ile de teyit edilmektedir. Mevsimsellikten arındırılmış B ve C endekslerinin üç aylık ortalama artışları 2022 yılının şubat ayında sırasıyla yüzde

8,79 ve yüzde 8,65 ile en yüksek noktasına çıkarken, 2023 yılı kasım ayı itibarıyla sırasıyla yüzde 3,49 ve yüzde 3,61 seviyelerinde gerçekleşmiştir. Kasım ayında B ve C endeksinin mevsimsellikten arındırılmış artış oranları ise, sırasıyla yüzde 2,56 ve yüzde 2,57 olarak ölçülmüştür. Tüketici enflasyonu yayılım endeksi kasım ayında azalış eğilimine devam etmiş, ekim ayında tarihsel ortalamanın 1,4 standart sapma üzerinde olan değer 0,5 standart sapmaya gerilemiştir.

Öncü göstergeler, enflasyonun ana eğiliminde kasım ayındaki seviyelerin korunduğuna işaret etmektedir. Öncü verilere göre, aralık ayında enerji grubu fiyat artışı yüksek olmakla birlikte bir önceki aya kıyasla yavaşlamaktadır. Bu gelişmede doğal gaz kalemi etkili olmaktadır. Bununla birlikte, mevsimsel tüketim artışına bağlı olarak bedelsiz kullanım miktarını aşan kullanımların ölçülen fiyatlara yansımalarıyla kasım aylık enflasyonunu 1,01 puan yukarı çeken etkinin aralık ayında 0,33 puan civarına gerileyeceği tahmin edilmektedir. İşlenmiş gıda alt grubunda ise önceki aya kıyasla fiyat artışlarında yavaşlama gözlenirken, işlenmemiş gıda fiyat artışında sebze ve kırmızı et gelişmelerine istinaden güçlenme gözlenmektedir. Hizmet grubu aylık enflasyonunun öngörüldüğü gibi daha katı bir seyir izleyeceği, temel mal alt grubunun ise dayanıklı tüketim malları kaynaklı olarak bir miktar artış sergileyeceği öngörülmektedir.

Aylık enflasyon, başta asgari ücret olmak üzere ücret ayarlamaları ve zamana bağlı fiyat belirleme eğilimi yüksek kalemlerin etkisi ile ocak ayında yükselecektir. Enflasyon Raporu tahminlerine de yansıtılmış olan aylık enflasyondaki söz konusu artışın şubat ayı ve sonrasında yavaşlayarak, yılın ilk yarısında enflasyonun ana eğilimindeki düşüşe yakın seyredeceği tahmin edilmektedir.

Yurt içi talepteki dengelenme devam ediyor

Yakın döneme ilişkin göstergeler, parasal sıkılaştırmanın finansal koşullara yansımalarıyla yurt içi talepteki dengelenmenin devam ettiğine işaret etmektedir. Bununla uyumlu bir şekilde ithalat eğilimi zayıflarken dış ticaret dengesi nispeten olumlu bir görünüm sergilemektedir. Diğer taraftan, fiyat indirimleri ve kampanyalar talepteki düşüşü sınırlayan unsurlar olmuştur.

Ekim ayında perakende satış hacim endeksi mevsim ve takvim etkilerinden arındırılmış olarak aylık bazda yüzde 2 oranında artmıştır. Perakende satış hacmi yıllık büyümesi 0,5 puan azalışla yüzde 13,7 oranında gerçekleşmiş, çeyreklik bazda ise perakende satışlar üçüncü çeyrekte gerçekleşen yüzde 0,6 oranındaki artış sonrası yatay seyretilmiştir. Kampanyaların yoğunlaştığı kasım ayında, kartla yapılan harcamalardaki yükseliş devam etmiştir. Mevsimsellikten arındırılmış öncü göstergeler ise aralık ayında kartla yapılan harcamaların artış hızında yeniden yavaşlama işaretleri vermektedir. İmalat sanayi firmalarının mevsimsellikten arındırılmış olarak kayıtlı iç piyasa siparişlerinin dördüncü çeyrekte düşüş kaydettiği görülmektedir. Ana mal gruplarına göre değerlendirildiğinde söz konusu azalışın dayanıklı mal grubunda daha belirgin olduğu gözlenmektedir. Firma görüşmeleri de

söz konusu dönemde fiyat indirim kampanyaları ve öne çekilen talep güdüsünün yurt içi satışlardaki ivme kaybını sınırladığını ima etmektedir. Parasal sıkılaştırma süreciyle başlayan dengelenme devam etse de talebin ocak ayında ücret güncellemeleriyle direnç gösterebileceği değerlendirilmektedir. Bu çerçevede, talebin mevcut seviyesi enflasyon üzerinde bir risk unsuru olarak görülmeye devam etmektedir.

Ekim ayında sanayi üretim endeksi, mevsim ve takvim etkilerinden arındırılmış olarak aylık bazda yüzde 0,4 oranında azalırken takvim etkilerinden arındırılmış olarak yıllık bazda yüzde 1,1 oranında artmıştır. Çeyreklik bazda değerlendirildiğinde ise sanayi üretimi, ekim ayı itibarıyla üçüncü çeyreğe kıyasla yüzde 0,7 oranında azalmıştır. Aylık oynaklığı yüksek sektörler dışlandığında, sanayi üretimi çeyreklik olarak yüzde 0,2 oranında azalış göstermiştir. Kasım ayında mevsimsellikten arındırılmış olarak imalat sanayi kapasite kullanım oranı aylık bazda 0,7 puan artarak yüzde 77,5 seviyesinde gerçekleşmiştir.

Ekim ayı itibarıyla mevsimsellikten arındırılmış istihdam 31,8 milyon seviyesinde gerçekleşmiştir. Bu dönemde mevsimsellikten arındırılmış istihdamda çeyreklik bazda yüzde 0,6 oranında artış gerçekleşirken işgücüne katılım oranı 0,1 puan azalış kaydetmiştir. İşsizlik oranı ekim ayında bir önceki aydaki yüzde 9,0 seviyesine göre 0,5 puan azalarak yüzde 8,5 düzeyinde gerçekleşmiştir. Yüksek frekanslı veriler işgücü piyasasında talebin gücünü koruduğuna işaret etmektedir.

Ekim ayında yıllıklandırılmış cari işlemler açığı, dış ticaret açığında süregelen azalış eğilimine paralel olarak önceki aydaki seviyesine kıyasla 1 milyar dolar düşüşle 50,7 milyar ABD dolarına gerilemiştir. Söz konusu gerileme, ihracattaki artış, altın dış ticaret açığındaki azalış ve enerji fiyatlarında yıllık bazda devam eden düşüşün etkisiyle enerji dengesindeki iyileşme kaynaklı olurken, altın ve enerji hariç dış ticaret açığında artış gözlenmiştir. Kasım ayına ilişkin geçici dış ticaret verileri mevsimsellikten arındırılmış olarak ihracat ve ithalatın aylık bazda azalış kaydettiğini göstermekte, bununla birlikte ithalat tarafındaki azalışın daha belirgin olduğuna ve yatırım malı dışındaki diğer mal gruplarından kaynaklandığına işaret etmektedir. Aralık ayı için yüksek frekanslı verilerle beraber değerlendirildiğinde üç aylık ortalama eğilim, ihracatta artış, ithalatta ise yatay bir seyrin yanı sıra yıllık bazda gerileme ima etmektedir. Dayanıklı tüketim malı ithalatının ise kampanyalarla uyarılmasına rağmen, mevsimsellikten arındırılmış büyümesinin yılın son çeyreğinde yavaşlamaya devam ettiği tahmin edilmektedir. Son çeyreğe ilişkin öncü veriler altın ihracatında artışa, altın ithalatında ise tarihsel ortalamaların üzerindeki seyrin devamına işaret ederken, yıllıklandırılmış olarak altın dengesindeki iyileşme eğilimi sürmektedir.

Ekim ayı itibarıyla yıllıklandırılmış hizmetler dengesi fazlası önceki aydaki seviyesine göre 0,3 milyar dolar azalarak 51,7 milyar ABD doları olmuştur. Bununla birlikte, güçlü ve yıl geneline yayılmış olarak seyreden turizm gelirleri cari dengeye katkı sunmaya devam etmektedir. Seyahat gelirleri yılın ilk on ayında bir önceki yılın aynı

dönemine göre 5,8 milyar ABD doları artarak 42,2 milyar ABD doları seviyesine ulaşmıştır. Yabancı ziyaretçi sayıları da benzer şekilde yılın ilk on ayında bir önceki yılın aynı dönemine göre yüzde 12,6 oranında artarak 44,1 milyon kişi seviyesinde gerçekleşmiştir.

Hizmet sektöründe bir süre daha enflasyon riski bulunuyor

Hizmet sektöründe temmuz ayından itibaren güçlü fiyat artışları kaydedilmektedir. Yüksek atalet sergileyen hizmet sektöründe aylık artışlar 2022'ye kıyasla yüksek seyretmektedir. Temel mal ve hizmet gruplarını içeren C endeksinde yıllık enflasyon yaklaşık yüzde 70 seviyesindeyken hizmet sektöründe yıllık enflasyonun yüzde 90 civarında olduğu gözlenmektedir. Hizmet sektörüne ait yayılım endeksi de tarihsel ortalamasının yaklaşık yüzde 45'i kadar üzerinde seyrederek, artışların sektör geneline yayılmaya devam ettiğini göstermektedir.

Yükselmeye devam eden konut fiyatları, geçmiş enflasyona endeksleme davranışı ve gayrimenkul piyasasındaki arz-talep uyumsuzlukları, kira artışlarının yüksek seyretmesine neden olarak tüketici enflasyonunu olumsuz yönde etkilemektedir. Diğer taraftan, konut fiyatlarındaki artışlar yavaşlarken, Perakende Ödeme Sistemi (PÖS) mikro verilerinden takip edilen kiralar ile büyükşehirler için online platformlardan takip edilen veriler kiraların artış oranının son dönemde yavaşlama eğilimi gösterdiğine işaret etmektedir. Nitekim, bu görünüme istinaden kira alt grubunda fiyat artış hızında kasım ayında yavaşlama gözlenmektedir.

Gıda, ücret ve turizm kaynaklı gelişmelerden önemli ölçüde etkilenen lokanta ve otel alt grubunda aylık fiyat artışları süreklilik gösteren bir görünüm arz etmektedir. Lokanta ve otel alt grubunu gıda fiyatları kanalıyla son dönemde yemek hizmetleri fiyatları sürüklemeye devam etmektedir. Kasım ayında lokanta-otel grubunda yemek hizmetlerinde aylık fiyat artışı yavaşlarken, konaklama fiyatlarındaki düşüş devam etmiş, böylelikle alt grup enflasyonu önceki aya kıyasla daha ılımlı bir görünüm sergilemiştir.

Kira, eğitim, sağlık ve eğlence-kültür başta olmak üzere belirli hizmet kalemleri geçmiş tüketici enflasyonuna dönük fiyat belirleme davranışı sergileyerek, enflasyonist etkilerin uzun bir zamana yayılmasına neden olmaktadır. Sözleşmeye bağlı fiyat katılıklarının olduğu haberleşme hizmetleri de benzer bir etkide bulunurken, söz konusu alt grupta fiyat artışlarının güçlü seyrini sürdürdüğü gözlenmektedir. Yakın dönem tüketici enflasyonu gerçekleştirmeleri dikkate alındığında, belirli hizmet sektörü kalemlerinde enflasyonun bir süre daha yüksek seyretme riski bulunmaktadır.

Enflasyon beklentilerindeki gerileme sürüyor

Enflasyon beklentileri ve fiyatlama davranışlarında sınırlı bir iyileşmenin başladığı değerlendirilmektedir. Fiyatlama davranışındaki gelişmeleri izlemek için takip edilen göstergelerden biri olan tüketici enflasyonu yayılım endeksi, fiyatı düşen ürünlerin

payının artmasıyla kasım ayında gerilemeye devam etmiştir. Şokların etkisinin zayıfladığı dönemlerde enflasyonu hızlı bir şekilde yavaşlayabilen temel mal grubunda ise yayılım endeksi tarihsel ortalamasına gerilemiştir.

Enflasyon beklentilerindeki gerileme sürmektedir. Aralık ayı Piyasa Katılımcıları Anketi sonuçlarına göre cari yıl sonu enflasyon beklentisi yüzde 67,2'den 1,84 puan düşüşle yüzde 65,4; on iki ay sonrasına ilişkin enflasyon beklentisi yüzde 43,9'dan 2,71 puan azalışla yüzde 41,2; gelecek yirmi dört ay sonrasına ilişkin enflasyon beklentisi yüzde 25,1'den 0,27 puan gerilemeyle yüzde 24,8 olmuştur. Öte yandan, beş yıl sonrasına ilişkin enflasyon beklentisi yüzde 12,3'den 0,34 puan yukarı güncellemeyle yüzde 12,6 seviyesine yükselmiştir. Enflasyon beklentilerinin seviyesinin yanı sıra dağılımında da kısmi bir iyileşme gözlenmiştir. 12 ay sonrasına ilişkin enflasyon beklentilerinin dağılımı, bir önceki aya kıyasla merkezi eğilim etrafında artan bir uzlaşıya işaret etmektedir.

Bloomberg'ten asgari ücret yorumu: Merkez Bankası politikaları daha da sıkılaştırabilir

2024'te uygulanacağı açıklanan yeni asgari ücret Wall Street'teki bazı kredi kuruluşlarının Merkez Bankası'nın enflasyonu düşürme çabalarını zorlaştıracığı uyarısında bulunduğu bir seviyeye yakın. Bloomberg'e göre, TCMB politikaları daha da sıkılaştırabilir.

Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı Vedat Işıkhan, asgari ücrete yüzde 49 zam yapılarak aylık net 17 bin 2 lira olacağını açıkladı. Açıklanan zam oranı bu yıl içinde yapılan, hızlı fiyat artışına katkıda bulunan ve işgücü maliyetini artıran iki zamlarla sağlanan yüzde 100'den fazla bir artışla karşılaştırılıyor.

Enflasyonu düşürme çabalarını zorlaştıracaktır

Bloomberg'e göre asgari ücret kararı, Türkiye'nin ekonomi politikalarının gidişatına dair ipuçları arayan kredi derecelendirme şirketleri ve yatırımcıların odağında yer aldı. Ülkedeki işgücünün üçte birinden fazlası, asgari ücret kazanıyor. Bakan tarafından açıklanan zam, Wall Street'teki bazı kredi kuruluşlarının merkez bankasının enflasyonu düşürme çabalarını zorlaştıracığı uyarısında bulunduğu bir seviyeye yakın.

Goldman Sachs ve Morgan Stanley, asgari ücret zammının yüzde 40 ya da 50'den daha yüksek olması halinde merkez bankasının politikayı daha da sıkılaştırabileceğini öne sürdü. Şimdiki zorluk, hayat pahalılığı krizi yaşayan bir halkı, enflasyonu gelecek yılın sonuna kadar neredeyse yarı yarıya düşürme çabasının

önüne geçmeden nasıl yatıştıracağı. Önceki yıllardan farklı olarak hükümet 2024 yılı için sadece tek bir zam planlıyor.

Faiz oranları keskin bir şekilde arttı

Geçtiğimiz yıl neredeyse çeyrek yüzyılın en hızlı seviyesine ulaşan kronik enflasyon, halkın satın alma gücünü zorluyor ve hükümeti halk desteğini korumak için en düşük maaşlara zam yapmaya sevk ediyor. Mayıs ayındaki seçimlerden sonra Türkiye'nin değişen ekonomi ekibinin odak noktası iç talebi soğutmaya döndü ve merkez bankası enflasyona karşı koymak için faiz oranlarını keskin bir şekilde artırdı.

Merkez bankası fiyat artışının bu yılı yüzde 65 ile kapatacağını, mayıs ayında yüzde 70'in üzerine çıkacağını ve 2024'ü yüzde 36 ile tamamlayacağını öngörüyor. Banka, Haziran ayından bu yana gösterge faiz oranını beş katına çıkararak yüzde 42,5'e yükselten ve önümüzdeki ay daha da yükseltilebileceğinin sinyalini vererek para politikasını daha geleneksel bir yola itti.

Cumhurbaşkanı Erdoğan: Önümüzdeki dönemde enflasyondaki ivme kaybı daha net görülecek

Cumhurbaşkanı Erdoğan, "Rakamlar son aylarda enflasyonun ateşinin düşmeye başladığına işaret ediyor. Önümüzdeki dönemde enflasyondaki ivme kaybı daha net görülecektir" ifadesini kullandı.

Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan, Beştepe'de Muhtarlar Toplantısı'nda konuştu.

Erdoğan'ın açıklamalarından satır başları şöyle:

- Öncelikle bu sabaha karşı Kuzey Marmara Otoyolu'nda meydana gelen kazada hayatını kaybeden 10 vatandaşımıza Allah'tan rahmet diliyorum. Yaralanan 59 vatandaşlarımızın tedavilerine süratle başlanmıştır. Soruşturma titizlikle yürütülüyor. Sürücülerimizi daha dikkatli olmaya çağırıyorum. Lütfen hep birlikte daha sorumlu davranalım.

- 2024 senesinde 51 ilimizde daha 179 muhtar hizmet binamızın yapımına başlıyoruz. Muhtarlarımızın maaşlarını yaptıkları iş ile mütenasip seviyeye getirdik. 2002'den itibaren muhtarlarımızı her alanda destekledik. Muhtarlar Daire Başkanlığı kurduk.

- Muhtarlarımızı kimseye ezdirmeyiz. Buradan İçişleri Bakanımıza talimat veriyorum muhtarlıklarımızın günümüz şartlarına göre yeniden yapılandırılmasına yönelik çalışmaları mutlaka gündeme alalım. Biz buralara 'Muhtar bile olamaz.' manşetlerini

çiğneyerek geldik. Muhtarlıklarımızın işlevlerinin yeniden düzenlenmesi daha etkin hale getirilmesi düşünülebilir.

- Düşmanlarımız son 40 yıldır PKK ve uzantıları eliyle aynı sinsî ve hain emelin peşinde koşuyor. Amaç bunu topraklarımızdan kazıyıp atmaktır. Bugüne kadar emellerine ulaşamadılar ama asla da vazgeçmediler. Biz de son 21 yıldır bu coğrafyada yaşamının bedelini neredeyse her gün ödedik ve ödüyoruz.

"Kararlı bir şekilde yolumuza devam edeceğiz"

- Asıl mesele ülke içinde birilerinin hala Türkiye'nin bölgesinde neye tekabül ettiğinin farkına varamamış olmasıdır. Dış politikadan terörle mücadeleye kadar her konuda bu çarpıklığın tezahürleri ile karşılaşyoruz. Devletimizin üniter yapısını korumak milli bekamızın teminatı olan tek millet tek bayrak tek vatan tek devlet ilkesini gözetmek bizim kırmızı çizgimizdir. Bunların yıpratılmasına fırsat veremeyiz.

- Kararlı bir şekilde yolumuza devam edeceğiz. Dünyaki risk ve tehditlerin hiçbirine prim vermedik. Güvenlik ikliminin bozulduğu bir dönemde Türkiye yakın tarihinde önemli terörle mücadele hareketlerini gerçekleştirmiştir. Sınırlarımız ötesindeki operasyonlarımızı sürdürüyoruz. Teröristlerin vatan topraklarını o necis ayaklarıyla kirletmesine müsaade etmiyoruz. Teröristleri inlerinde imha ediyoruz. 12 şehidimiz oldu, 3 gün içinde 59 teröristi gömdük. Şehitlerimizin kanını asla yerde bırakmadık, bırakmıyoruz. 22 Aralık'tan beri icra edilen harekatlarda 59 terörist etkisiz hale getirildi.

- Terör örgütü için kritik önemde 70 tesis vuruldu. Bunların içinde adeta petrol rafinerileri var. Durmayacağız nerelerde bunlar için bu tür kaynaklar varsa onların bu kaynaklarını vurarak yok edeceğiz yok ediyoruz. Bu operasyonlarımıza kararlılıkla devam edeceğiz. Kuzey Irak'taki operasyon bölgemiz coğrafi bakımdan gerçekten çok zor bir yer. Teröristler bu zorluğu kullanarak 40 yıl boyunca ülkemiz topraklarına rahatça girip çıktılar kan döktüler.

- Askerlerimizin operasyon yürüttüğü yerler öylesine zor şartlara sahip ki kalıcı üs bölgesini hemen kurmak mümkün olmuyor. Ama durmuyoruz üzerine üzerine gidiyoruz. İnşallah baharla birlikte yeni üs bölgelerimizin altyapılarını tamamlayacak, teröristleri buralara bir daha ayak basamayacak hale getireceğiz. Kuzey Irak'ta kalıcı üs bölgeleri için yollar yaptık. Bugün sınırlarımız içinde terör bitme noktasına geldiyse bunun en önemli sebebi Irak ve Suriye sahasında yürüttüğümüz operasyonlardır.

"Merkez Bankası rezervlerimiz ulaşarak rekor kırmıştır"

- Merkez Bankası rezervlerimiz tarihinin en yüksek rakamı olan 145 milyar 456 milyon dolara ulaşarak rekor kırmıştır. Çalışanlarımızın ve emeklilerimizin maaşların yüksek oranlı artışa gittik.

29.12.2023

- Yüzde 49 artışla 17 bin 2 liraya çıkan yeni asgari ücretle çalışanları enflasyona ezdirmeme sözümüze bir kez daha sadık kaldık. Yeni asgari ücretin işverenlere ve çalışanlarımıza hayırlı olmasını temenni ediyorum.

- Enflasyonla mücadelede kesinlikle geri adım atmayacağız. Rakamlar enflasyonun ateşinin düşmeye başladığına işaret etmektedir. Önümüzdeki dönemde enflasyondaki ivme kaybı daha net görülecektir.

Yabancı geliyor gelmeye de, temkini elden bırakmadan...

Alaattin AKTAŞ

29 Aralık 2023 Cuma

Cebinde parası yoktur gencin ya da çok azdır; sorar sevdikleri **“Paran var mı”** diye; **“Var”** diyerek geçiştirmek ister, oysa yoktur da söyleyemez bir türlü, **“Al al”** der teklifte bulunan, cebine sıkıştırır üç beş kuruş, **“Harcamasan da yanında bulunsun”** diye de ekler.

Şimdi biz de **“Param var”** diye ortalıkta dolaşan gençler gibi miyiz?

Genç olmaya genciz de, paramız var mı, işte o tartışılır.

En yetkili ağızlar bizim paraya, yani dövize ihtiyacımız olmadığını söylüyorsa da neyse ki **“Al al yanında bulunsun”** diyenler var.

Her ne kadar ihtiyacımız yoksa da yabancı yatırımcılar çok yüklü olmasa da döviz getirmeye devam ediyor.

Ne diyelim; halden anlıyorlar, eksik olmasınlar!

Temkini elden bırakmadan “İzahı olmayanın mizahı olur” denir ya... Durum aynen böyle. Dövize ihtiyacımız yokmuş! Ciddi ciddi söyleniyor bu.

Yabancı yatırımcı Türkiye’de portföy yatırımı yaparken tabii ki bizim dövize ihtiyaç duyup duymadığımıza bakmaz. Öyle olsa ya söylenenleri dikkate alır ve **“İhtiyaçları yokmuş ki”** der ve hiç gelmezdi ya da döviz ihtiyacımızın had safhada olduğunu görür ve oluk oluk döviz akıttırdı.

Herkes kendi hesabını yapıyor, para kazanabileceğini gördüğü yere gidiyor. Yabancı yatırımcı da son sekiz haftadır kesintisiz olarak para getiriyor. Ama temkini elden bırakmıyor.

Yabancılar 3 Kasım'da biten haftadan başlayarak 22 Aralık'ta biten haftaya kadar olan dönemde 1.9 milyar dolarlık hisse senedi yatırımı yaptı. Bu dönemde devlet iç borçlanma senedine yapılan yatırım da 1.5 milyar dolar oldu. Yani bu sekiz haftada net 3.4 milyar dolarlık döviz girişi gerçekleşti.

Bu veriler fiyat ve kur hareketlerinden arındırılmış net tutarları gösteriyor. Verilerin kaynağı Merkez Bankası.

İçleri rahat değil

Yabancı gelsin istiyoruz, çünkü onların getireceği döviz ihtiyacımız var, hem de çok, her ne kadar tuhaf açıklamalarla aksi söylene de...

Dövizin gelmesini sağlayacak şekilde faizi artırıyoruz. İşte politika faizi yüzde 42.5, muhtemelen ocakta yüzde 45'i de göreceğiz; gösterge faiz de yüzde 38'e yakın ve politika faizi paralelinde seyrediyor.

Faiz şahane de gelecekte ne olacağına dönük kaygılar yok mu, işte o yüzden yabancı girişinde döviz yönünden en azından bir süreliğine rahat nefes almamızı sağlayacak bir patlama göremiyoruz. Şimdilik ufak ufak geliyorlar.

Hisse senedi piyasası ise çok farklı tabii ki. Orada karar vermeyi etkileyen bir dizi başka etken var. Belki bu fiyatları alım için yeterli görmüyorlar, belki bu döviz kuruyla girmeyi... Belki ekonominin yeterince büyüyemeyeceğini ve şirketlerin geleceğinin parlak olmayacağını varsayıyorlar. Dedim ya bu konuda kararları etkileyecek çok sayıda etken söz konusu olabilir.

Ama şu gerçek dikkat çekici. 15- 22 Aralık haftasındaki 140 milyon dolarlık net giriş, son beş haftalık dönemin en düşük net girişine işaret ediyor. Bir gerileme eğilimi mi yaşayacağız, bunu bir süre sonra görürüz.

Yabancı girişinde son sekiz hafta (Milyon dolar)

	H.senedi	DİBS	Toplam
3 Kasım	86	27	113
10 Kasım	7	131	138
17 Kasım	119	5	124
24 Kasım	215	97	312
1 Aralık	376	152	529
8 Aralık	562	891	1.454
15 Aralık	396	188	584
22 Aralık	140	34	174
Toplam	1.902	1.526	3.428

Döviz dönüşümlü KKM'de faiz arttı, çıkış hız kesebilir

Döviz dönüşümlü kur korumalı mevduat hesaplarında asgari faiz koşulu 1 Aralık'ta esnetilmişti. Daha önce politika faizinden az olamayan asgari faizin, politika faizinin yüzde 85'inden az olamayacağı kuralı getirilmişti. Bu da, yüzde 40'lık politika faizine göre DDKKM'de asgari faizin yüzde 34 olacağı anlamına geliyordu.

Politika faizinin aralık ayı toplantısında yüzde 40'tan yüzde 42.5'e çıkarılması DDKKM'de asgari faizin de artması sonucunu doğurdu. Mevcut durumda DDKKM'de asgari faiz yüzde 36.2 düzeyinde bulunuyor.

Faizdeki bu 2.2 puanlık artışın söz konusu hesapların yenilenmesinde nasıl bir tercih değişikliği yaratacağını kestirmek pek kolay değilse de TL mevduat faiziyle olan makasın epeyce kapanmış olması, bu hesaplardan çıkışı yavaşlatabilir.

Merkez Bankası verilerine göre 22 Aralık itibarıyla en çok mevduatın bulunduğu 32 günlük vadeyi de kapsayan üç aya kadar vadeli mevduatın yıllık bileşik faiz yüzde 52.17'ye ulaştı. Bu oran, yüzde 45 dolayında basit faize denk geliyor. Yüzde 45'ten yüzde 5 stopaj kesildiği de dikkate alınmalı. 22 Aralık'tan sonraki günlerde likidite bolluğu yüzünden bu faizin bir miktar gerilediği de biliniyor.

Bankadaki TL mevduata yüzde 45 brüt, net yüzde 42-43 faiz, döviz dönüşümlü KKM'ye ise stopaj kesintisi olmadığı için net yüzde 36.2 faiz... İşte makasın böylesine daralmış olması KKM'deki azalmanın yavaşlaması sonucunu doğurabilir. Gerçi KKM zaten kasımın ikinci yarısından itibaren önceki haftalara göre daha yavaş azalıyordu ama bu yavaşlama daha da belirginleşebilir. 15-22 Aralık haftasında yaşanan görece yüksek azalmayı geçici olarak niteleyebiliriz.

KKM yavaş yavaş azalıyor (Milyar TL)

	Bakiye	Hafta. fark
29 Eylül	3.303	-1
6 Ekim	3.229	-74
13 Ekim	3.156	-73
20 Ekim	3.070	-86
27 Ekim	3.008	-62
3 Kasım	2.922	-86
10 Kasım	2.839	-83
17 Kasım	2.768	-71
24 Kasım	2.739	-29
1 Aralık	2.714	-25
8 Aralık	2.701	-13
15 Aralık	2.682	-19
22 Aralık	2.652	-30

Hedef var, plan yok. Bu ne yaman çelişkidir anne

Şeref OĞUZ

29 Aralık 2023 Cuma

Ekonomik Koordinasyon Kurulu toplanmış, zaman harcamış ve saygıdeğer büyüklerim şu açıklamayı yapmışlar; “Orta Vadeli Programı, kararlılıkla uygulamaya devam ediyoruz.” Oh, şükür, yüreğime serin su serptiniz. Demek ki bir “U dönüşü” yokmuş. Rasyonel yönde ilerlemeyi sürdürecekmışiz.

İyi de OVP’nin enflasyonla ilgili hedefi ne durumda? Seçim var diye enflasyonla mücadeleye başlamadınız bile. Asgari ücrete %49 zam geldi ama yeniden değerlendirme oranı %58, köprü otoyol zammı %75, Mayıs 2024’te enflasyon zirvesi (!) %70 üzeri... Bu meret kendiliğinden düşmez ki...

İKİ SORU İKİ CEVAP

Plansız hedef olur mu?

Plan yoksa hedef, temenniden ibarettir. OVP diyor ki 2026’da enflasyon %8,5 olacak. Fakat bunun için ödenmesi gereken bedelden söz eden yok. Seçim ekonomisi de cabası... Konfor varken enflasyon düşmez. Seçim ile geçim arasında sıkışmış vatandaşa plan içeren hedeften söz etseniz, ne güzel olur...

Hedefsiz plan olur mu?

Ortalık, plan diye sunulan matematiksiz birtakım metinlerle dolu. OVP’ye bakın, kendi içinde tutarlı ama hayat ile tutarsız yığınca çelişen söylem içeriyor. Büyümeden taviz vermeden enflasyonla mücadele edileceği gibi... Hedef konusundaki yönetimin başarısını, 2013’te verilen Cumhuriyetin 100’üncü yıl hedefleri üzerinden ölçebilirsiniz. Şurada 1 gün kaldı yılın bitimine ve neredeyse tüm hedefler, açık ara, en az 2-3 kat fark göstererek karavana...

not

KAYGIDEĞER BÜYÜKLERİM...

Size bu mektubu saygı dolu sözcüklerle ancak kaygı dolu duygularla yazıyorum. Kendi vatanında parya haline gelen liramızın akıbetinden endişeliyim. Herkes ondan kaçmaya başladı. El parasına, KKM'ye, dolara sığınıyor. Altına otoyola konuta borsaya kaçıyor.

Liramıza sahip çıkması gereken Merkez'in elinden gelen bu kadar... Bağımsız değil, faizi zorla yönetebiliyor, bu yüzden lira, kafasını suyun üstünde dahi tutamıyor. Ha bir su yutup duruyor.

Kaygıdeğer büyüklerim; kaygılarım yersiz değil. Daha önce dolar alıp başını gittiğinde başımıza gelenleri hatırlıyorum.

Kaygıdeğer büyüklerim; abarttığımı sanmayın, endişeliyim.

Kaygıdeğer büyüklerim; dolarizasyona benzin taşıyoruz.

Kaygıdeğer büyüklerim; dolarla maaş almıyorum ama maaşı ile dolar almaya koşanlar hayli fazlalaştı etrafımızda.

Kaygıdeğer büyüklerim; 'ne güzel dolar arttıkça cari açık azalıyor' diyenlere kanmayın, ihracat mal maliyeti artıyor.

Kaygıdeğer büyüklerim; ekonominin gidişatından, ülkenin geleceğinden hayli endişeliyim. Maruzatım budur.

EN DERİN KAYGILARIMLA...

Abdulkadir Selvi

Irak'a tampon bölge kurulmalı

PKK'nın ilk eylemi olan Şemdinli-Eruh baskınından sonraydı. Turgut Özal'la Van'a gitmiştik.

Oradan biz karayoluyla, Özal helikopterle Şemdinli'ye geçti. Özal, bir askeri birliğin önünde parmağıyla Şemdinli dağlarını göstererek, "Üç beş çapulcuya fırsat vermeyeceğiz" demişti. Bu işi çapulcu işi olarak görmüştük. İlk düğme yanlış iliklenmişti. Sonradan Özal Kürt sorununa çok kafa yordu. PKK ile sınırlarımızın ötesinde mücadele etmek gerektiği ve bunun için de Irak sınırimızdan içeride tampon bölge kurulması fikrine geldi. Rahmetli Muhsin Yazıcıoğlu da o yönde bir rapor sunmuştu.

DEAŞ ve PKK'nın Reyhanlı ve Gaziantep'teki kına gecesine saldırıları, Ankara Gar katliamı ve Suruç'taki canlı bomba eyleminden sonra Türkiye, terörle mücadelede konsept değişikliğine gitti. Terörü kaynağında yok etme konsepti kapsamında Suriye'de Fırat Kalkanı, Zeytin Dalı ve Barış Pınarı Harekâtları gerçekleştirildi. Suriye sınırimızda tampon bölge oluşturuldu. Milat 2016 yılıdır. Bu konsept başarılı oldu.

Irak'ta ise geçici ve kalıcı üs bölgelerimiz var. Ama son saldırı da gösterdi ki, bizim Irak'ta da tampon bölgeler kurmaya ihtiyacımız var.

12 ŞEHİT VERDİĞİMİZ SALDIRI

ŞİMDİ gelelim 12 şehit verdiğimiz saldırıyla ilgili olarak gündemdeki sorulara. Milli Savunma kaynaklarından edindiğim bilgileri paylaşacağım.

- 12 şehit verdiğimiz saldırıda sızma girişimi iddia edildiği gibi 50-100 kişiden oluşan gruplarla değil, mağaralarda saklanan küçük gruplar tarafından havanın ağır, yoğun sis ve kar yağışı, tipi sebebiyle görüşün 5-10 metreye kadar düştüğü, İHA/SİHA'ların ve termal sistemlerin de kullanılmasının imkânsız olduğu durumda gerçekleştirilmiştir. İleri hatta bulunan birliklerimizin kahramanca mevzilerini savunması ve çatışmaya takviye giden komando birliğinin başındaki tabur komutanı yaralanmış olmasına rağmen komutayı bırakmaması sayesinde teröristlerin asıl amacı engellenmiştir. Sızma girişiminde bulunan teröristlerin tamamı etkisiz hale getirilmiştir.

ŞEHİT HABERLERİ GEÇ VERİLDİ İDDİASI

İlk saldırının olduğu 22 Aralık gecesinden itibaren sosyal medya hesaplarından dolaşıma sokulan bir iddia da şehit haberlerinin geç verildiği yönündeydi. Bu iddianın arkasında PKK terör örgütü ve yabancı istihbarat servislerinin olduğu bir gerçek.

Peki Milli Savunma kaynakları bu konuda ne diyor?

- Şehit- yaralı haberleri önce gerekli tedbirler alınmak suretiyle ailesine verilmekte, akabinde kamuoyu ile paylaşılmaktadır. Aileye haber verilmeden ve tedavisi devam edenlerin durumu netleşmeden kamuoyu ile paylaşılmamaktadır.

ŞEHİT HABERLERİ GİZLENDİ Mİ?

Peki şehit haberleri gizlendi mi? İşte yanıtı:

- İletişimin bu kadar hızlı ve kolay olduğu bir çağda şehit haberlerinin gizlenmesi mümkün değildir ve böyle bir çaba asla olmamıştır. Zira gerçekler er ya da geç ortaya çıkacaktır. 22 Aralık akşamı bazı sosyal medya hesaplarında iddia edildiği gibi Pençe-Kilit Operasyon bölgesinde açıklananların dışında şehit askerimiz yoktur. Şehitlerimizin saklandığını iddia etmek terör örgütünün ağzıyla konuşmaktır.

SON SALDIRIDA İHMAL VAR MI?

Dünyanın hiçbir ordusu bu tür sorulara cevap vermez. Ama Türk Silahlı Kuvvetleri veriyor. Bence doğru olanı da yapıyor.

- TSK'da meydana gelen olaylar sonrasında derhal idari tahkikat kurularak inceleme yapılır ve sorumluluğu ve kusuru olanlar hakkında işlem yapılır. Bu olayda da idari tahkikat ve inceleme başlatılmış olup olay her yönüyle incelenmektedir.

İSLAM KARŞITI EYLEMLERDE ARTIŞ TEHLİKE İŞARETİ

AVRUPA'da ırkçılık İkinci Dünya Savaşı öncesine benzer bir şekilde tehlikeli olarak tırmanıyor. İşin üzücü olan diğer bir yönü ise, ırkçılık İslam düşmanlığı üzerinden yükseliyor. Kur'an-ı Kerim'in yakılması ve camilere yönelik saldırılarda korkunç bir tırmanış söz konusu. Bunu gelecek açısından çok büyük bir tehlike olarak görüyor ve ürküyorum. Çünkü veriler korkunç bir tırmanış olduğunu gösteriyor.

Dışişleri Bakanlığı'nın tespitlerine göre 2023 yılında Batı Avrupa'da Kur'an-ı Kerim'e karşı 507 saldırı gerçekleşti. Oysa 2022 yılında Avrupa'da toplam 15 kez Kur'an-ı Kerim yakılmıştı.

Bir yılda büyük artış var. Bu tek başına olacak bir şey değil. Belli ki organize bir yapı söz konusu. Aynen İkinci Dünya Savaşı öncesindeki artan ırkçılık faaliyetlerinde olduğu gibi.

Yine 2023 yılı içinde, Avrupa'da bulunan camilere 68 saldırı yapıldı. 2022'de 34 camiye saldırıda bulunulmuştu. Orada da yüzde yüz bir artış söz konusu. 2023 yılında yaşanan artış, Avrupa'da İslam karşıtlığının ulaştığı vahim düzeyi gösteriyor.

TÜRKİYE ÇABA GÖSTERİYOR

Türkiye, İslam karşıtı eylemlere karşı dünya çapında ciddi bir çalışma yürütüyor. İslam dünyası içinde sadece Türkiye bu çabayı gösteriyor dersem yeridir. Cumhurbaşkanı Tayyip Erdoğan liderliğinde Dışişleri Bakanı Hakan Fidan'ın gayretleri çok önemli.

- Türkiye, failler hakkında cezai işlemlerin başlatılması için diplomatik girişimlerde bulunuyor. Vatandaşlarımıza hukuki destek sağlanıyor.

- İşlenen suçun düşünce özgürlüğüyle alakası olmadığı karar alıcılara ve kamuoylarına anlatılıyor.

- Konuya kalıcı çözüm bulunabilmesi, İslam karşıtı eylemlerin suç sayılması için diplomatik çaba harcanıyor.

TÜRKİYE'NİN GİRİŞİMLERİ SONUCUNDA

- Bu çabalar sonuçsuz kalmıyor. Türkiye'nin girişimleri sonucunda, Danimarka'da "dini toplumlar için özel önemi haiz metinlere uygunsuz şekilde muamele edilmesini" suç olarak tanımlayan yasa 14 Aralık günü yürürlüğe girdi.

- NATO üyeliği gündemde olan İsveç'te hükümet, gerekli önlemlerin alınması amacıyla bir Soruşturma Grubu oluşturdu. 2022'de Malmö'de gerçekleştirilen Kur'an yakma eyleminin faili olan Rasmus Paludan için "etnik ve ulusal gruba karşı tahrik" suçundan tutuklama kararı verildi. Iraklı Salwan Momika isimli şahsın İsveç'ten sınırdışı edilmesi kararı alındı.

ULUSLARARASI ZEMİNLERDE

Türkiye, İslam düşmanlığına karşı çabalara BM, AGİT, İİT ve Avrupa Konseyi gibi uluslararası platformlarda da öncülük ediyor.

- Kur'an-ı Kerim'e yapılan saldırıları kınayan bir karar, 12 Temmuz'da BM İnsan Hakları Konseyi 53. Oturumu'nda kabul edildi. Kur'an-ı Kerim'e karşı saldırılar dini nefret olarak tanımlandı.

- 25 Temmuz'da ise yine Türkiye'nin çabaları sonucunda BM Genel Kurulu'nda, kutsal kitaplara yönelik her türlü şiddet eylemini uluslararası hukukun ihlali olarak değerlendiren bir karar kabul edildi.

29.12.2023

Bu karar önemli çünkü Kur'an-ı Kerim'e yönelik saldırıların dini nefret ve uluslararası hukukun ihlali olarak tanımlanması, bundan sonra atılacak adımlar için müktesebat oluşturuyor.

- İslam İşbirliği Teşkilatı ülkelerinin ortak bir pozisyon alması için Türkiye büyük bir çaba harcıyor.

Son cümle olarak...

İyi ki Türkiye var...

Esfender KORKMAZ

2024 ne getirecek? (Beklentiler riskler) (II)

Dün bu köşede 2024 enflasyon tahminini vermiştim. Geçmiş yıllarla ve diğer gelişmekte olan ülkeler büyüme oranları ile karşılaştırsak 2024 büyüme oranının düşük olacağı anlaşılıyor. Düşük ise büyüme ekonomik istikrarı bozucu etki yapar.

İMF 2024 yılında gelişmekte olan ülkelerde ortalama büyüme oranının yüzde 4,1 olacağını, Türkiye'de ise yüzde 2,9 olacağını açıkladı.

Türkiye ile ilgili 2024 ortalama büyüme tahminleri şöyledir;

- OECD; 2,9
- İMF; 2,9
- Dünya Bankası; 3,1
- Moody's; 2,5
- Standart and poor's; 2,3

Gelir artışını fert başına GSYH büyüme gösterir. 2024 büyüme oranını yüzde 3 olarak alırsak, nüfus artış hızını da yüzde 1 alırsak; 2024 fert başına büyüme yüzde 1,98 olur. Yüzde 1,98 büyüme Türkiye şartlarında çok düşük büyüme demektir.

Öte yandan büyüme gelir artışı yaratır ve fakat her zaman kaynak ve servet artışı yaratmaz. Söz gelimi deprem bölgesinde binaların yıkılması servet kaybı demektir ve fakat binanın yıkılması için işgücü ve makine çalışması katma değer yaratır ve büyümeyi artırır.

2024 ilk 6 ayında seçim harcamalarının artması büyümeyi tetikleyecektir. Ama yılın ikinci yarısında eksi büyüme yaşama olasılığı yüksektir.

Düşük büyüme nedeni ile;

1.Gelir dağılımı daha çok bozulacak, yoksulluk artacaktır.

Çalışanların yüzde 57'si asgari ücretle çalışıyor. Ayrıca asgari ücret artışı tüm çalışanlar için bir göstergedir. 2024 ilk 6 ayında TÜFE oranı yüzde 60 altına inmez, yüzde 49 asgari ücret artışı çalışanların reel ücretlerinin düşmesi demektir. Yoksulluğu artırıcı yönde etki yapacaktır.

Fert başına gelir artışının düşük olması da topyekun yoksulluğu artıracaktır.

2. Düşük büyüme yatırımların düşmesine neden olacaktır.

Fert başına gelir artışının düşük kalması halinde yatırımlar için yeterli kaynak yaratılamaz. Piyasaya ve hükümete olan güven de düşük olunca, 2024 yatırım eğilimi düşecektir. Yatırımların düşmesi büyüme potansiyelinin düşmesi demektir. Bu durumda büyüme sürdürülemez

3. İşsizlik artar.

Düşük büyüme paralel olarak istihdamda sınırlı artış yaratır. Aslında 2022 son çeyreği ile 2023 üçüncü çeyreği arasında, sanayi sektöründe ilk üç çeyrek daralma oldu. Sırasıyla büyüme; eksi 4,4, eksi 1, eksi 2,7 ve 5,7 oldu. Aslında sanayi sektörü öteden beri destek görmüyor. 2024 yılında da sanayi de daralma olur. İstihdam düşer.

4. Gelir artışı olmazsa TL ve döviz kredilerinde geri ödeme sıkıntısı olur.

Reel sektörde gelir artışı düşük kalırsa, kredi ödemeleri aksar. Döviz kredilerinde de önce TL gelir sağlamak sonra bunu dövizde çevirmek gerekir. Bu durumda kredilerde takip oranı artar ve bazı bankalar sorun yaşayabilir.

Özet olarak; seçim nedeni ile büyüme olur ve fakat düşük kalır. Seçim sonrasında hükümet kemer sıkamak zorunda kalır ve ikinci yarıda eksi büyüme olur.

İbrahim Kahveci

Asgari ücret efsanesi

Önce şunu tespit edelim: AK Parti bir TABAN SINIF partisidir. AK Parti aynı zamanda bir zenginlik partisidir ama asla ve asla ORTA SINIF partisi değildir.

AK Parti toplumun tabanından oyu, tavanından da parayı kazanır ama orta sınıftan gelen şikayetleri, sorgulamayı ezer geçer.

Peki, bu politikayı nasıl uyguluyor: **Taban ücretleri artırırken orta ve üstü ücretleri baskılayarak.**

Mesela en düşük memur maaşı artırılırken orta ve üstü memur ücretleri baskılanır. Ya da en düşük emekli maaşları artırılırken orta ve üstü emekli maaşları baskılanır.

Hatırlayın, emekli maaşlarını çalışmıştık. En düşük emekli maaşını reel olarak artırırken toplamda emekli ücretleri eritildikçe eritilmişti. AK Parti yüksek ücretlerden alıp düşük ücretlere verirken daha fazlasını da kesinti yapmayı çok ama çok iyi becerebiliyor.

Bakın buna en güzel örneklerden biri de asgari ücrettir. Bugün asgari ücret üzerinden toplam maaşları inceleyelim.

2002 ilk yarısında asgari ücret net (altı sıfır atılmış hali) 163,6 liraydı. O zamanki dolar kuru ile yaklaşık 112 dolar ediyordu. 2003 başında ise asgari ücret 226 TL'ye yükseltildi. Yine o zamanki dolar kuru üzerinden 137 dolara karşılık geliyordu. 2002 ocak ayında açlık sınırı 307 lira iken 2003 başında açlık sınırı 401 liraya yükselmişti.

Açlık sınırı hesabına göre bugün asgari ücret yaklaşık olarak 17,000 lira yerine 8500 lira olmalıydı. Hatta bu hesabı reel dolar kuru üzerinden yaptığımızda da benzer rakamlar karşımıza çıkıyor. 2002-2003 yıllarının 112-137 dolar değerleri 2023 dolar değeri olarak yaklaşık 200-220 dolarına karşılık geliyor.

Ortada çok ciddi şekilde reel olarak artırılmış bir asgari ücret var. Elbette bu asgari ücret Mehmet Şimşek'in TÜİK enflasyonu ile hesapladığı yüzde 200 reel artışı ifade etmiyor ama en azından ortada yüzde 100 civarı reel artış yaşamış bir asgari ücret var.

2024 yılında yeni asgari ücret 17.002 lira olarak belirlendi. Yılsonu dolar kuru yaklaşık 40 lira bekleniyor.

Biz buna kabaca yıl ortalaması kuru 35,0 lira diyebiliriz. Buna göre asgari ücretli ortalama olarak ayda 485 dolar maaş alacak. 2023 yılında dolar bazında ortalama asgari ücret maaşı 399,9 dolar ediyordu. Ve daha önemlisi 2022 yılında asgari ücretli yıl ortalaması olarak ayda 294,7 dolar maaş almıştı. Kısaca dolar bazında çok ciddi reel artış görülüyor.

Ama burada şu notu düşmek lazım: Asgari ücretin hesabında dolar kuru da tek başına baz alınamaz.

Çünkü dolar seviyesi TL'nin değerine göre yanıltıcı sonuçlar verebilir. Mesela 2008 yılında asgari ücretli ayda 379,5 dolar alırken o maaşın 2023 dolar karşılığı aylık 541,2 dolara geliyordu. Hatta 2010 yılında asgari ücretli 2023 dolar değeri ile 552,3 dolar aylık alıyormuş.

O zaman şunu mu diyeceğiz: 2024 asgari ücretli 2010 yılına göre yüzde 15 daha düşük aylık mı alıyor...

Bakın bu rakam da tam doğruyu vermiyor.

Gelin bunu 2016 yılı asgari ücretine göre yapalım. O yılın ortalama kuruna göre asgari ücretli 431,1 dolar aylık almış ama 2023 dolar değeri 551,5 dolara karşılık geliyormuş. Bakınız tekrar edeyim: Uzun vadede ABD enflasyonunu hesaba katmazsak dolar bazında rakamlar bizi çok yanıltır.

Kısaca reel dolar değerine baktığımızda asgari ücretli özellikle BAŞKANLIK SİSTEMİ geldiğinden beri eziliyor.

Hatta bunu ürün bazında ele alabiliriz. (TÜİK raf fiyatlarını vermediği için tarla fiyatları ile hesaba devam edelim)

2016 yılında asgari ücretli tarladan 302 kilo kuru fasulye ve 850 kilo pirinç alıyormuş. Oysa 2023 yılında aynı asgari ücretli 251 kilo kuru fasulye ve 530 kilo pirinç alabilmiş. Kuru fasulye ve pirinç hesabına göre asgari ücretli yüzde 30 alım gücünü kaybetmiş oldu.

Ya da kuru soğan ve patates hesabına bakalım: 2016 yılında asgari ücretli tarladan 1 aylık maaşı ile 2065 kilo patates ve 1782 kilo kuru soğan alabiliyormuş. Toplamda 3847 kilo patates ve kuru soğan (tarladan ama) alabilen asgari ücretli 2023 yılında alım gücü 2471 kilo patates ve soğana düşmüş.

Patates ve soğanda alım gücü yüzde 35 ermiş.

Son olarak süt işine bakalım: 2016 yılında asgari ücretli üreticiden çiğ süt olarak 1162 litre alabilirken 2023 yılında 867 litre süt alabilir olmuş. Burada da asgari ücretlinin reel alım gücü yüzde 25 erimiş oldu.

Gelin bu hesabı açlık sınırı üzerinden tüm gıda harcaması ile yapalım. 2016 yılında yıllık ortalama açlık sınırı 1.395 lirayken asgari ücret 1.301 liraydı. Yani yüzde -7,2 oranında açlık sınırının altında yıllık bir ücret vardı. 2023 yılında ise ortalama açlık sınırı 11.520 lira ederken ortalama asgari ücret 9.955 lira ile açlık sınırının yüzde -15,7 altında gerçekleşmiş.

Hem reel dolar bazında hem de gıda fiyatları ve açlık sınırı bazında asgari ücrette bir artış değil, tersine bir gerileme yaşanıyor. İyi ama iktidarın oy oranında bir değişiklik var mı? Elbette hayır... Erdoğan taş gibi yüzde 52 oy oranını hiç kaybetmiyor.

O zaman soru şu: Asgari ücrete neden reel zam yapılsın ki? Ne gerek var?

DAHA DA DÜŞER

Son üç ayda sanayi sektöründe 226 bin kişi işini kaybetmiş durumda. Yani kemer sıkma politikası etkisini gösteriyor.

Durum ciddi.

Önümüzdeki dönemde hizmetler sektöründe de istihdam kaybını göreceğiz.

Talebin düştüğü, faizlerin yükseldiği bir dönem yaşayacağız ve işletmeler açısından zor bir süreç yaşanacak. Kısaca bu dönem ücretin seviyesi değil, ücretin kendisini alabilmenin önemli olacağı bir dönem olacak. Hesabınızı ona göre yapın, çünkü seçmen kriz ve fakirliği hiç dikkate almadı ve adeta maliyet ödemeyi istedi. Doğal olarak şimdi hesap geldi ve ödenmeyi bekliyor.